

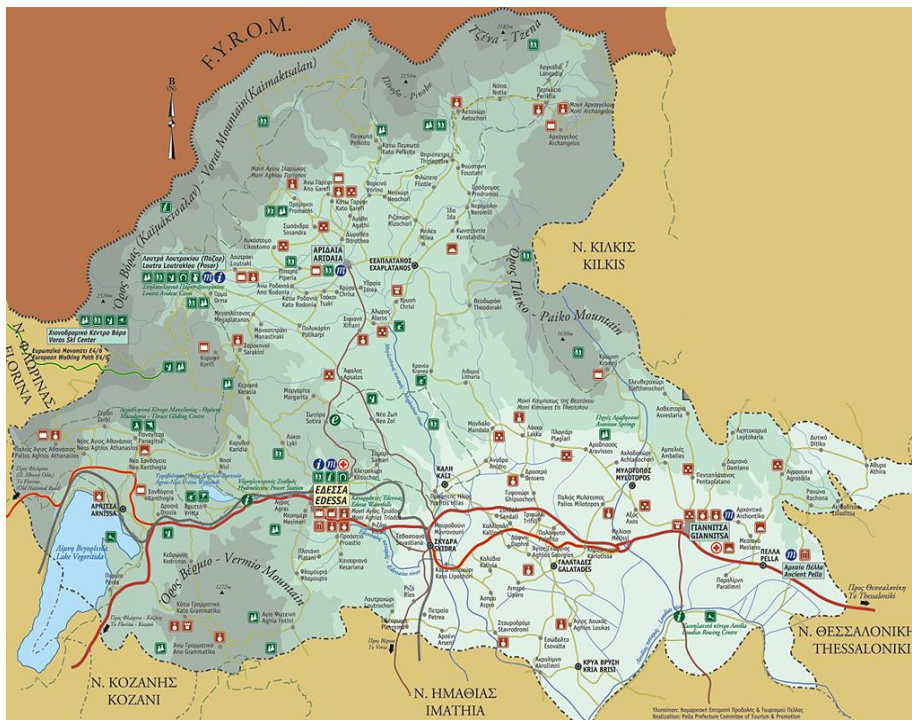
ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΙΔΡΥΜΑ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

ΣΧΟΛΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑΣ ΓΕΩΠΟΝΙΑΣ

ΤΜΗΜΑ

ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΚΑΙ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΑΓΡΟΤΙΚΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ

ΛΟΓΙΣΤΙΚΗ ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗ ΓΕΩΡΓΙΚΗΣ ΕΚΜΕΤΑΛΛΕΥΣΗΣ

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ ΤΟΥ ΦΟΙΤΗΤΗ:

ΓΑΤΣΗ ΤΡΥΦΩΝ

ΕΠΙΒΛΕΠΩΝ: κ. ΠΑΥΛΟΥΔΗ ΑΛΕΞΑΝΔΡΑ

ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ 2010

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Οι γνώσεις που απέκτησα ύστερα από την παρακολούθηση της Γεωργικής Λογιστικής μου κέντρισαν το ενδιαφέρον να ασχοληθώ με την παρακολούθηση μιας γεωργικής εκμετάλλευσης. Σ' αυτό βέβαια συνέβαλε και το γεγονός ότι κατάγομαι από αγροτική οικογένεια Έτσι ύστερα από την ολοκληρωμένη εφαρμογή των γνώσεων μου, σας παρουσιάζω αυτή την εργασία. Πρόκειται για λογιστική παρακολούθηση και ανάλυση στοιχείων ενός έτους μιας γεωργικής εκμετάλλευσης στο Δήμο Κρύας βρύσης (από όπου κατάγομαι) του Νομού Πέλλας.

Η εργασία αναλύει τους κλάδους παραγωγής και την εκμετάλλευση στο σύνολο της, καταλήγει δε σε διαπιστώσεις, κρίσεις και συμπεράσματα για την οικονομικότητα της.

Ευχαριστώ, θερμά το αρχηγό της εν λόγω Γεωργικής Εκμετάλλευσης, του οποίου το όνομα δεν επιθυμούσε να αναφερθεί για προσωπικούς του λόγους, για την συλλογή στοιχείων ενός έτους που μου παρείχε και την άψογη συνεργασία του.

Ειδικότερα, ευχαριστώ την κυρία Παυλούδη, επιστημονική συνεργάτη του τμήματος η οποία με τις υποδείξεις και τις παρατηρήσεις της συνέβαλε στην ολοκλήρωση της εργασίας αυτής.

Περιεχόμενα

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟ ΓΕΝΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ.....	4
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΡΩΤΟ	5
ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΝΟΜΟΥ ΠΕΛΛΑΣ	5
1.1 ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΗ ΘΕΣΗ ΝΟΜΟΥ	5
1.2 ΣΥΝΟΛΙΚΗ ΕΚΤΑΣΗ ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ ΚΑΙ ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΑΥΤΗΣ	6
1.3 ΜΟΡΦΟΛΟΓΙΑ ΕΔΑΦΟΥΣ.....	7
1.4 Ο ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ ΚΑΙ ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΑΥΤΟΥ ΚΑΤΑ ΔΗΜΟΥΣ	7
1.5 ΚΥΡΙΟΤΕΡΟΙ ΚΛΑΔΟΙ ΦΥΤΙΚΗΣ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ	8
1.6 Η ΚΤΗΝΟΤΡΟΦΙΑ ΣΤΟ ΝΟΜΟ ΠΕΛΛΑΣ.....	13
2.1 ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΗ ΘΕΣΗ ΔΗΜΟΥ ΚΡΥΑΣ ΒΡΥΣΗΣ	15
2.2 ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ.....	15
2.3 Ο ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ΚΑΙ ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΤΟΥ ΚΑΤΑ ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΔΙΑΜΕΡΙΣΜΑ.....	16
2.4 φυσικά χαρακτηριστικά	16
2.5 ΚΥΡΙΟΤΕΡΟΙ ΚΛΑΔΟΙ ΓΕΩΡΓΙΚΗΣ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ ΚΑΙ Η ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΤΟΥΣ	17
2.5.1 Φυτική Παραγωγή	17
2.5.2 Ζωική Παραγωγή.....	21
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΡΩΤΟ ΓΕΝΙΚΕΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ	23
1.1 ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΤΗΣ ΓΕΩΡΓΙΚΗΣ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ.....	23
1.2 διαθεσιμη και διατεθεισα εργασία στην εκμετάλλευση.....	23
1.3 ΚΛΑΔΟΙ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ ΤΗΣ ΓΕΩΡΓΙΚΗΣ ΕΚΜΕΤΑΛΛΕΥΣΗΣ	25
ΔΕΥΤΕΡΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ	26
ΤΕΧΝΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΤΗΣ ΓΕΩΡΓΙΚΗΣ ΕΚΜΕΤΑΛΛΕΥΣΗΣ	26
2.1 ΣΥΝΟΛΙΚΗ ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΚΑΙ ΣΤΡΕΜΜΑΤΙΚΗ ΑΠΟΔΟΣΗ	26
2.2 ΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΗ ΑΝΘΡΩΠΙΝΗ ΚΑΙ ΜΗΧΑΝΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ ΚΑΙ ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΚΑΤΑ ΜΗΝΑ ΚΑΙ ΣΤΡΕΜΜΑ.....	26
3.1 ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ ΣΤΑΘΕΡΟΥ ΚΕΦΑΛΑΙΟΥ	29
3.2 ΕΤΗΣΙΕΣ ΔΑΠΑΝΕΣ ΣΤΑΘΕΡΩΝ ΚΕΦΑΛΑΙΩΝ ΚΑΙ ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΤΟΥΣ ΣΤΟΥΣ ΚΛΑΔΟΥΣ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ.....	30
3.2.1 Υπολογισμός ετήσιων δαπανών σταθερών κεφαλαίων	30
3.2.2 Κατανομή ετήσιων δαπανών στους κλάδους	32
ΕΠΙΜΕΡΙΣΜΟΣ ΕΤΗΣΙΩΝ ΔΑΠΑΝΩΝ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ ΚΑΤΑ ΚΛΑΔΟ	33
3.3 ΑΜΟΙΒΕΣ ΕΔΑΦΟΥΣ ΚΑΙ ΕΡΓΑΣΙΑΣ	34
3.3.1 Δαπάνες εδάφους.....	34
3.3.2 Δαπάνες ανθρώπινης εργασίας	35
3.3.3 Τιμές αναλώσιμων υλικών	35
ΟΡΙΣΜΟΙ.....	38
1.2 Υπολογισμός Συνολικού Κόστους Παραγωγής μιας γεωργικής εκμετάλλευσης	41
1.2.1 ΚΕΡΔΟΣ Ή ΖΗΜΙΑ	43
1.2.2 ΓΕΩΡΓΙΚΟ ΕΙΣΟΔΗΜΑ	43
1.2.3 ΓΕΩΡΓΙΚΟ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΟ ΕΙΣΟΔΗΜΑ.....	43
1.2.4 ΕΓΓΕΙΟΣ ΠΡΟΣΟΔΟΣ.....	43
1.2.5 ΕΙΣΟΔΗΜΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ	43
1.2.6 ΠΡΟΣΟΔΟΣ ΚΕΦΑΛΑΙΟΥ	43
1.2.7 ΚΑΘΑΡΗ ΠΡΟΣΟΔΟΣ	44
2.1 Υπολογισμός κόστους παραγωγής προϊόντος που παράγεται από ετήσια καλλιέργεια	46
2.2 Υπολογισμός κόστους παραγωγής προϊόντος που παράγεται από ετήσια καλλιέργεια	48
2.3 Υπολογισμός κόστους παραγωγής προϊόντος που παράγεται από πολυετή καλλιέργεια	50
3.1 συμπεράσματα	52
3.2 ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ	53

Το θέμα της πτυχιακής εργασίας είναι η λογιστική παρακολούθηση και ανάλυση μιας γεωργικής εκμετάλλευσης κατά τη διάρκεια ενός έτους (2008).

Η εκμετάλλευση βρίσκεται στο Δήμο Κρύας βρύσης του Νομού Πέλλας. Κατ' αρχήν εξετάζεται το ευρύτερο περιβάλλον της εκμετάλλευσης, Νομός Πέλλας και Δήμος Κρύας βρύσης, περιλαμβάνοντας στοιχεία που αφορούν τον πληθυσμό, το έδαφος και τους κλάδους παραγωγής.

Η λογιστική παρακολούθηση περιλαμβάνει τη συγκέντρωση όλων των στοιχείων, που είναι απαραίτητα για τον υπολογισμό και την ερμηνεία του οικονομικού αποτελέσματος της, τόσο συνολικά όσο και κατά κλάδους παραγωγής.

Για την πραγματοποίηση της χρειάστηκε η συγκέντρωση ορισμένων στοιχείων, τα κυριότερα από τα οποία είναι:

1. Γενικές πληροφορίες για τον αρχηγό της εκμετάλλευσης.
2. Το είδος και η αξία των περιουσιακών στοιχείων που διαθέτει η εκμετάλλευση.
3. Τα τεχνοοικονομικά δεδομένα του κάθε κλάδου παραγωγής της εκμετάλλευσης.
4. Ορισμένα στοιχεία για τις γενικής φύσεως δαπάνες και εισπράξεις της εκμετάλλευσης.

Όλα τα παραπάνω στοιχεία καταχωρούνται σε ειδικά έντυπα για την Οργάνωση και Διαχείριση των Γεωργικών Εκμεταλλεύσεων (Ο.Δ.Γ.Ε), τα οποία έχουν συνταχθεί και χρησιμοποιούνται από το Υπουργείο Γεωργίας. Για τον γεωργό η γεωργική λογιστική αποτελεί την κυριότερη πηγή άντλησης πληροφοριών για τον έλεγχο και την αξιολόγηση των επιλογών και αποφάσεων του, καθώς επίσης και για την σωστή αντιμετώπιση των καθημερινών τεχνικών και οικονομικών προβλημάτων οργάνωσης και διαχείρισης της εκμετάλλευσης του.

**ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟ
ΓΕΝΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ**

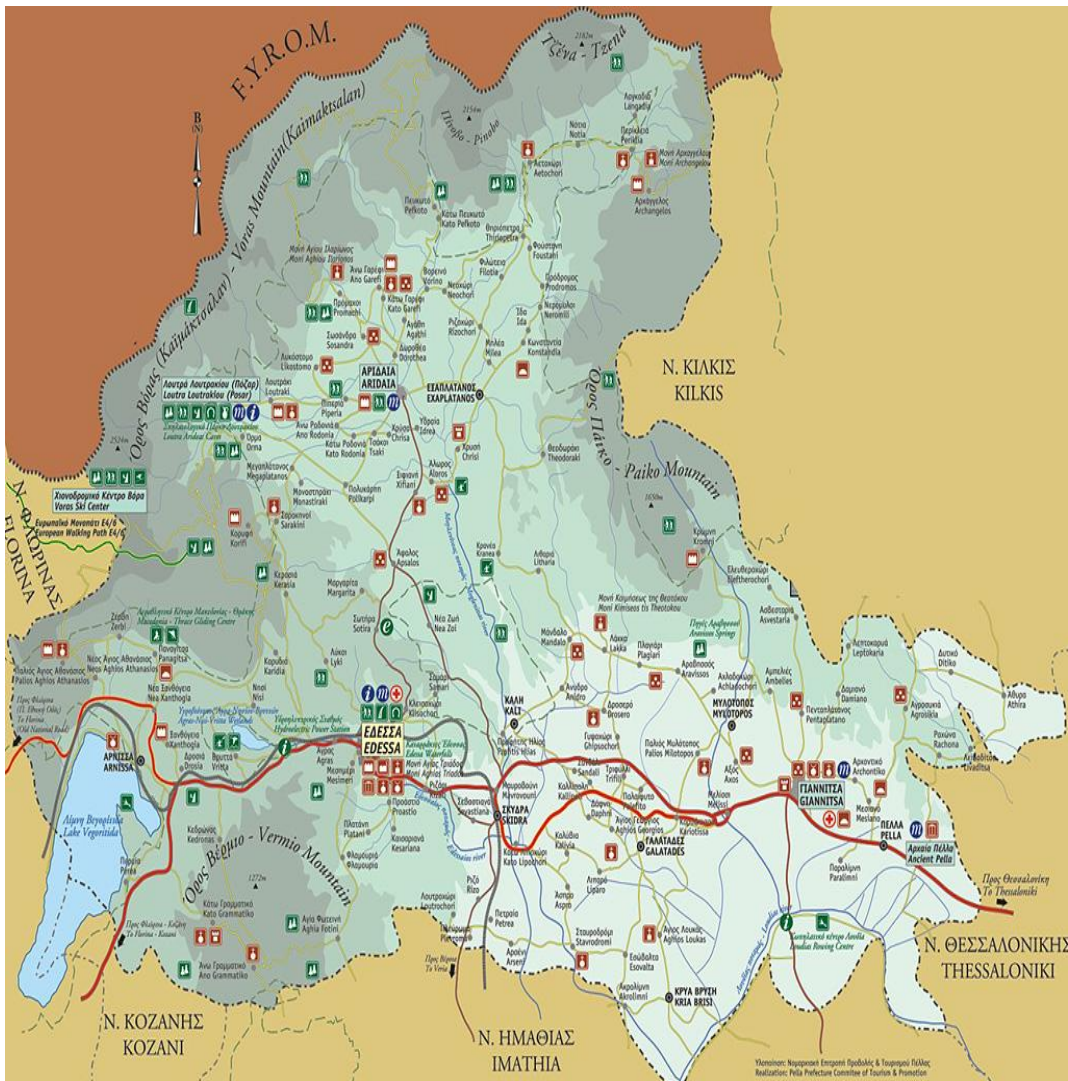
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΡΩΤΟ

ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΝΟΜΟΥ ΠΕΛΛΑΣ

1.1 ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΗ ΘΕΣΗ ΝΟΜΟΥ

Ο Νομός Πέλλας βρίσκεται στην Κεντρική Μακεδονία.

Συνορεύει Βόρεια με την F.Y.R.O.M στα δυτικά με τον νομό Φλωρίνης ανατολικά με τον νομό Κιλκίς και στα νότια συνορεύει με τους νομούς Θεσσαλονίκης και Ημαθίας.

1.2 ΣΥΝΟΛΙΚΗ ΕΚΤΑΣΗ ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ ΚΑΙ ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΑΥΤΗΣ

Η συνολική έκταση του Νομού Πέλλας υπολογίζεται σε 2.506 τετραγωνικά χιλιόμετρα.

Η κατανομή του νομού κατά τους τρόπους χρησιμοποίησης του φαίνεται στον παρακάτω πίνακα :

-ΠΙΝΑΚΑΣ 1-

Κατανομή της έκτασης του Νομού Πέλλας στις βασικές κατηγορίες Χρήσης.

ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ ΧΡΗΣΗΣ	ΣΤΡΕΜΜΑΤΑ ΣΕ ΧΙΛΙΑΔΕΣ	ΠΟΣΟΣΤΟ %
Καλλιεργούμενες εκτάσεις & αγραναπαύσεις	958,8 χιλ. στρέμ.	32,58%
Βοσκότοποι Δημοτικοί ή Κοινοτική	187,8 χιλ. στρέμ.	6,43%
Βοσκότοποι Ιδιωτικοί και άλλοι	273,2 χιλ. στρέμ	9,36%
Δάση	1330,1 χιλ. στρέμ.	45,58%
Εκτάσεις που καλύπτονται από νερά	24,2 χιλ. στρέμ.	0,8%
Εκτάσεις οικισμών (κτίρια, δρόμοι κτλ)	97,3 χιλ. στρέμ	3,33%
Άλλες εκτάσεις	47,4 χιλ. στρέμ	1,62%

Πηγή: Στατιστική Υπηρεσία Ν. Πέλλας (Έτος 2001)

Με βάση τον παραπάνω πίνακα οι γεωργικές εκτάσεις του νομού καταλαμβάνουν το 32,58%, οι Δημοτικοί βοσκότοποι το 6,43%, οι Ιδιωτικοί βοσκότοποι το 9,36%, τα δάση το 45,58%, οι καλυπτόμενες από νερά εκτάσεις το 0,8%, οι εκτάσεις οικισμών το 3,33% και άλλες εκτάσεις το 1,62%. Όπως παρατηρούμε παραπάνω το μεγαλύτερο ποσοστό το καταλαμβάνουν τα δάση με ποσοστό 45,58%, ο Νομός Πέλλας έρχεται πρώτος σε ποσοστό δασοκάλυψης ανάμεσα στους Νομούς της χώρας. Παρ όλα αυτά δε γίνεται συστηματική εκμετάλλευσή τους, ωστόσο τα δάση της Πέλλας αποδίδουν μεγάλες ποσότητες κοινής ξυλείας και καυσόξυλων. (πηγή, στατιστική υπηρεσία νομού Πέλλας)

1.3 ΜΟΡΦΟΛΟΓΙΑ ΕΔΑΦΟΥΣ

Ο Νομός Πέλλας έχει ποικιλόμορφο ανάγλυφο.

Η μορφολογία του εδάφους του νομού φαίνεται στον παρακάτω πίνακα :

-ΠΙΝΑΚΑΣ 2-

Μορφολογία εδάφους

ΜΟΡΦΗ ΑΝΑΓΛΥΦΟΥ	ΠΟΣΟΣΤΟ%
ΠΕΔΙΝΟ	47%
ΗΜΙΟΡΕΙΝΟ	15%
ΟΡΕΙΝΟ	38%

Πηγή : Στατιστική Υπηρεσία Ν. Πέλλας (Έτος 2008)

Με βάση τον παραπάνω πίνακα το 47% του νομού είναι πεδινό, το 15% ημιορεινό και το 38% ορεινό.

Ο Νομός περιλαμβάνει τρεις περιφέρειες, της Έδεσσας, των Γιαννιτσών, καθώς και της Αριδαίας. Στα βόρεια υψώνεται η οροσειρά του Βόρρα με υψηλότερη κορυφή το Καιμάκτσαλαν (υψ. 2.524 μ.)

1.4 Ο ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ ΚΑΙ ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΑΥΤΟΥ ΚΑΤΑ ΔΗΜΟΥΣ

Μετά την εφαρμογή του Σχεδίου Καποδίστρια, ο Νομός χωρίστηκε σε 11 Δήμους οι οποίοι είναι χωρισμένοι σε Δημοτικά Διαμερίσματα.

Μετά τη σύσταση του ο νομός Πέλλας το 1997 αποτελείται από 11 δήμους όπου ο πληθυσμός του νομού ανέρχεται στις 145.797 κατοίκους . Η κατανομή του πληθυσμού διατυπώνεται στον παρακάτω πίνακα κατά δήμο.

-ΠΙΝΑΚΑΣ 3-

Κατανομή του πληθυσμού κατά Δήμους

ΔΗΜΟΣ	ΔΗΜΟΤΙΚΑ ΔΙΑΜΕΡΙΣΜΑΤΑ	ΣΥΝΟΛΟ ΠΛΗΘΥΣΜΟΥ
Έδεσσας	19	25.619
Αριδαίας	23	20.213
Βεγορίτιδας	12	4.180
Γιαννιτσών	11	31.442
Εξαπλατάνου	17	9.141
Κρύας βρύσης	5	10.975
Κύρου	9	7.645
Μ.Αλεξάνδρου	8	8.140
Μενήιδος	8	5.493
Πέλλας	7	7.295
Σκύδρας	13	15.654

Πηγή :ΕΣΥΕ, Τελευταία Απογραφή Μάρτιος 2001

1.5 ΚΥΡΙΟΤΕΡΟΙ ΚΛΑΔΟΙ ΦΥΤΙΚΗΣ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ

Κυριότερος τομέας της οικονομικής ζωής του Νομού Πέλλας είναι η γεωργική παραγωγή. Ο Νομός Πέλλας θεωρείται ένας από τους πιο αντιπροσωπευτικούς Νομούς της χώρας σε φυτική παραγωγή, γιατί υπάρχει μεγάλη ποικιλία σε καλλιέργειες.

Στους παρακάτω πίνακες φαίνονται οι καλλιέργειες του νομού, η έκτασή τους σε στρέμματα, η παραγωγή τους σε τόνους, ποιες από αυτές είναι ποτιστικές, αλλά και ποιες είναι ξηρικές, αλλά και οι ποσότητες των προϊόντων που αποτελούν βασική πηγή εισοδήματος για τους γεωργούς του Νομού Πέλλας,

Όπως θα δούμε και στους παρακάτω πίνακες αυτό που προκύπτει είναι ότι το μεγαλύτερο μέρος της καλλιεργούμενης έκτασης του νομού καλλιεργείται από αροτραίες καλλιέργειες κατέχοντας την μερίδα του λέοντος με 351.939 στρέμματα και στην συνέχεια ακολουθούν οι δενδρώδεις καλλιέργειες με σύνολο 122.000 στρεμμάτων και σε μικρότερη συχνότητα συναντάμε τις κηπευτικές και θερμοκηπιακές καλλιέργειες με 31.027 στρέμματα.

(πηγή, διεύθυνση γεωργίας Γιαννιτσών 2008)

-ΠΙΝΑΚΑΣ 4-
Καλλιέργειες, έκταση, απόδοση

ΚΑΛΛΙΕΡΓΕΙΕΣ	ΞΗΡΙΚΗ		ΠΟΤΙΣΤΙΚΗ	
	ΕΚΤΑΣΗ ΣΤΡΕΜ.	ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΤΟΝ.	ΕΚΤΑΣΗ ΣΤΡΕΜ.	ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΤΟΝ.
ΣΙΤΑΡΙ ΜΑΛΑΚΟ			26.750	7.675
ΣΙΤΑΡΙ ΣΚΛΗΡΟ			92.900	31.840
ΑΡΑΒΟΣΙΤΟΣ			126.900	131.380
ΒΡΩΜΗ ΧΕΙΜΕΡΙΝΗ	300	30		
ΚΡΙΘΑΡΙ			29.600	9.960
ΣΙΚΑΛΗ	330	30		
ΠΑΤΑΤΕΣ			6.370	16.400
ΑΓΓΟΥΡΙΑ ΥΠΑΙΘΡΟΥ			460	3.680
ΑΓΓΟΥΡΙΑ ΘΕΡΜ.			720	7.100
ΑΡΑΚΑΣ- ΜΠΙΖΕΛΙΑ			1.000	800
ΚΟΛΟΚΥΘΑΚΙΑ			70	180

ΜΕΛΙΤΖΑΝΕΣ ΥΠΑΙΘΡΟΥ			410	1.230
ΜΕΛΙΤΖΑΝΕΣ ΚΑΛΥΨΗΣ			50	150
ΠΙΠΕΡΙΕΣ ΝΩΠΕΣ ΥΠΑΙΘΡΟΥ			900	2700
ΤΟΜΑΤΕΣ ΝΩΠΕΣ ΥΠΑΙΘΡΟΥ			45	270
ΤΟΜΑΤΕΣ ΝΩΠΕΣ ΚΑΛΥΨΗΣ			1050	8800
ΦΑΣΟΛΑΚΙΑ ΥΠΑΙΘΡΟΥ			3150	3.150
ΚΑΡΟΤΑ			20	60
ΠΙΠΕΡΙΕΣ ΘΕΡΜΟΚΗΠΙΟΥ			150	450
ΚΟΥΝΟΥΠΙΔΙ			1500	3750
ΚΡΕΜΜΥΔΙΑ ΞΕΡΑ			100	200
ΚΡΕΜΜΥΔΙΑ ΝΩΠΑ			100	200
ΛΑΧΑΝΟ			2130	5320
ΜΑΡΟΥΛΙΑ ΥΠΑΙΘΡΟΥ			200	200
ΜΑΡΟΥΛΙΑ ΚΑΛΥΨΗΣ			120	120
ΜΠΑΜΙΕΣ	10	5	40	40
ΠΡΑΣΑ			800	2.400
ΡΑΔΙΚΙΑ-ΑΝΤΙΔΙΑ			80	80
ΣΠΑΝΑΚΙ			2900	3000

ΑΧΛΑΔΙΑ			4090	6850
ΒΕΡΙΚΟΚΑ			7000	5800
ΔΑΜΑΣΚΗΝΑ			5350	3900
ΚΕΡΑΣΙΑ			56.800	24.100
ΜΗΛΑ			18.500	41.600
ΝΕΚΤΑΡΙΝΙΑ			23.100	32.000
ΑΚΤΙΝΙΔΙΑ			2400	4900
ΤΟΜΑΤΑ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΗ			2750	10.000
ΚΑΡΠΟΥΖΙΑ			1500	6000
ΠΕΠΟΝΙΑ			500	1000
ΡΟΔΑΚΙΝΑ ΕΠΙΤΡΑΠΕΖΙΑ			46850	82000
ΡΟΔΑΚΙΝΑ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΑ			129200	207000
ΡΟΔΙΑ			250	0
ΣΥΚΑ ΝΩΠΑ			8	4
ΑΜΥΓΔΑΛΑ ΣΚΛΗΡΑ			150	60

ΚΑΠΝΟΣ ΜΠΕΡΛΕΥ			400	140
ΒΑΜΒΑΚΙ			134500	44880
ΡΥΖΙ			300	240
ΤΕΥΤΛΑ			14600	112000
ΦΑΣΟΛΙΑ ΞΕΡΑ			215	65
ΦΑΣΟΛΙΑ ΘΕΡΜΟΚΗΠΙΟΥ			350	350
ΒΥΣΣΙΝΑ			4	2
ΡΕΒΥΘΙΑ			50	10
ΒΙΚΟΣ			0	0
ΜΗΔΙΚΗ			60400	73150
ΕΛΙΕΣ			6500	1470
ΕΛΙΕΣ ΒΡΩΣΙΜΕΣ			1800	0
ΕΛΑΙΟΠΟΙΗΣΙΜΕΣ			1300	0
ΣΤΑΦΥΛΙΑ ΕΠΙΤΡΑΠΕΖΙΑ			630	900
ΣΤΑΦΥΛΙΑ ΟΙΝΟΠΟΙΗΣΙΜΑ			1800	1800
ΦΥΣΤΙΚΙΑ ΑΙΓΙΝΗΣ			15	3
ΚΑΡΥΔΙΑ			110	55
ΣΠΑΡΑΓΓΙΑ			14900	4120

ΚΟΥΝΟΥΠΙΔΙ			1500	3750
ΡΕΒΥΘΙΑ			50	10
ΦΥΤΩΡΙΑ (ΣΥΝΟΛΟ)			490	
ΦΥΤΩΡΙΑ ΑΝΘΟΚ.			130	
ΦΥΤΩΡΙΟ ΤΡΙΑΝΤΑΦΥΛΛΙΩΝ			150	
ΦΥΤΩΡΙΑ ΛΑΧΑΝΙΚΩΝ			200	
ΦΥΤΩΡΙΑ ΚΑΡΠΟΦΟΡΩΝ			50	
ΦΥΤΩΡΙΑ ΔΑΣΙΚΑ			40	
ΦΥΤΩΡΙΑ ΚΑΛΛΩΠ.			60	

(πηγή, διεύθυνση γεωργίας Γιαννιτσών 2008)

1.6 Η ΚΤΗΝΟΤΡΟΦΙΑ ΣΤΟ ΝΟΜΟ ΠΕΛΛΑΣ

Ο κυριότερος τομέας της οικονομικής ζωής του Νομού Πέλλας είναι η φυτική παραγωγή, παρ' όλα αυτά ο τομέας της ζωικής παραγωγής θεωρείται εξίσου σημαντικός για την οικονομική βιωσιμότητα των κατοίκων του Νομού. Η ανάπτυξη του κλάδου δεν είναι ιδιαίτερα μεγάλη, διότι οι περισσότεροι κτηνοτρόφοι προτιμούν τους παραδοσιακούς τρόπους εκτροφής. Αυτό βέβαια δεν σημαίνει ότι δεν υπάρχουν στον Νομό αρκετές σύγχρονες μονάδες εκτροφής ζώων. Στον παρακάτω πίνακα αναφέρεται ο αριθμός των ζώων κατά κατηγορία εδάφους και όπως θα διαπιστώσετε τα αιγοπρόβατα προηγούνται κατά πολύ αριθμητικά των υπολοίπων κατηγοριών κτηνοτροφίας του νομού Πέλλας.

-ΠΙΝΑΚΑΣ 5-

Είδος και αριθμός ζώων κατά κατηγορία
εδάφους

ΕΙΔΟΣ ΖΩΟΥ	ΠΕΔΙΝΑ	ΗΜΙΟΡΕΙΝΑ	ΟΡΕΙΝΑ	ΣΥΝΟΛΟ
ΙΠΠΟΙ	58	32	25	115
ΜΕΛΙΣΣΙΑ(ΣΥΝΟΛΟ)	13050			13.050
ΜΕΛΙ ΣΕ ΚΙΛΑ	195750			195.750
ΚΕΡΙ ΣΕ ΚΙΛΑ	2610			2.610
ΒΟΟΕΙΔΗ	1384	2010	1856	5250
ΑΓΕΛΑΔΕΣ	635	958	807	2400
ΜΟΣΧΑΡΙΑ	749	1052	1049	2850
ΑΓΕΛΑΔΕΣ ΑΡΜΕΓΟΜΕΝΕΣ	620	741	639	2000
ΑΓΕΛΑΔΕΣ ΠΟΥ ΓΕΝΝΗΣΑΝ	631	953	656	2240
ΜΟΣΧΑΡΙΑ ΑΡΣΕΝΙΚΑ	617	297	1236	2150
ΜΟΣΧΑΡΙΑ ΘΗΛΥΚΑ	130	352	218	700
ΧΟΙΡΟΙ ΑΝΑΠΑΡΑΓΩΓΗΣ	532	154	394	1080
ΧΟΙΡΟΙ ΚΡΕΟΠΑΡΑΓΩΓΗΣ	4751	968	1431	7150
ΠΡΟΒΑΤΑ ΟΙΚΟΣΙΤΑ	100	350	450	900
ΠΡΟΒΑΤΑ ΚΟΠΑΔΙΑΡΙΚΑ	19.758	16357	28885	65.000
ΑΙΓΕΣ ΟΙΚΟΣΙΤΕΣ	243	541	406	1190
ΑΙΓΕΣ ΚΟΠΑΔΙΑΡΙΚΕΣ	3867	6592	11341	21.800
ΣΤΡΟΥΘΟΚΑΜΗΛΟΙ	60	50		110
ΚΟΥΝΕΛΙΑ	3300			3300
ΟΡΝΙΘΕΣ ΣΕ ΣΥΣΤΗΜΑΤΙΚΑ ΠΤΗΝΟΤΡΟΦΕΙΑ	45000	11000	5000	61.000
ΟΡΝΙΘΕΣ ΧΩΡΙΚΗΣ ΕΚΤΡΟΦΗΣ	17000	19600	22000	58.600

(πηγή διεύθυνση γεωργίας Γιαννιτσών 2008)

2.1 ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΗ ΘΕΣΗ ΔΗΜΟΥ ΚΡΥΑΣ ΒΡΥΣΗΣ

Ο Δήμος Κρύας Βρύσης ανήκει στο χώρο της Βόρειας Ελλάδας, στη γεωγραφική ενότητα της Κεντρικής Μακεδονίας, στο Νομό Πέλλας στην ευρύτερη περιοχή των Γιαννιτσών. Καταλαμβάνει το νοτιοδυτικό τμήμα της επαρχίας του Νομού Πέλλας. Συνορεύει νοτιοδυτικά με τον νομό Ημαθίας, ανατολικά με το Δήμο Μεγάλου Αλεξάνδρου, βόρεια με το Δήμο Σκύδρας.

Ο Δήμος καλύπτει έκταση 113.459 στρεμμάτων.

Η περιοχή του Δήμου Κρύας βρύσης χαρακτηρίζεται πεδινή και εύκολα προσπελάσιμη. Οι επικοινωνίες της με το υπόλοιπο εθνικό δίκτυο γίνονται μέσω του επαρχιακού οδικού άξονα Γιαννιτσών-Αλεξάνδρειας.

2.2 ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ

Ο νεοσύστατος Δήμος Κρύας βρύσης σύμφωνα με το νόμο «Καποδίστριας» αποτελείται από 5 συνολικά συνεννοούμενα πρώην κοινοτικά διαμερίσματα :

- δ.δ Ακρολίμνης
- δ.δ Αγίου Λουκά
- δ.δ Εσωβάτων
- δ.δ Σταυροδρομίου
- δ.δ Κρύας βρύσης

2.3 Ο ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ΚΑΙ ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΤΟΥ ΚΑΤΑ ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΔΙΑΜΕΡΙΣΜΑ

Ο Δήμος αποτελείται από 10.975 κατοίκους σύμφωνα με την απογραφή του 2001. Η κατανομή του κατά Δημοτικό Διαμέρισμα φαίνεται στον παρακάτω πίνακα :

-ΠΙΝΑΚΑΣ 6-

Πληθυσμός του Δήμου κατά Δημοτικό Διαμέρισμα

ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΔΙΑΜΕΡΙΣΜΑ	ΣΥΝΟΛΟ	ΑΣΤΙΚΟΤΗΤΑ	
		ΑΣΤΙΚΑ	ΑΓΡΟΤΙΚΑ
Κρύας βρύσης	6.535	0	6.535
Αγίου Λουκά	1.555	0	1.555
Ακρολίμνης	1.340	0	1.340
Εσωβάτων	989	0	989
Σταυροδρομίου	556	0	556

Κύρια απασχόληση των κατοίκων του Δήμου είναι η γεωργία και δεύτερη έρχεται η κτηνοτροφία, αφού στην ευρύτερη περιοχή του Δήμου υπάρχει ένας σημαντικός αριθμός ζώων που συμβάλουν σημαντικά στην οικονομική δραστηριότητα του Δήμου.

2.4 Φυσικά χαρακτηριστικά

Από τα πέντε Δημοτικά Διαμερίσματα του Δήμου, και τα πέντε χαρακτηρίζονται ως πεδινά.

Το τοπογραφικό ανάγλυφο της περιοχής είναι πεδινό ενώ στα βόρεια απλώνεται η οροσειρά του βόρρα και στα δυτικά η οροσειρά του βερμίου.

Τα εδάφη της ευρύτερης περιοχής του Δήμου Κρύας βρύσης είναι ,πλούσια σε συστατικά ιλύς πολύ φτωχά σε περιεκτικότητα άμμου από 20-25%και επίσης η περιεκτικότητα σε άργιλο είναι πολύ μικρή γύρω στο 10-15% , που προσφέρονται βασικά για ποτιστικές καλλιέργειες. Η σύσταση του υπεδάφους της περιοχής, είναι η αιτία ώστε ο υπόγειος υδροφόρος ορίζοντας να βρίσκεται σε βάθος που πολλές φορές δεν υπερβαίνει τα 30 μ.

2.5 ΚΥΡΙΟΤΕΡΟΙ ΚΛΑΔΟΙ ΓΕΩΡΓΙΚΗΣ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ ΚΑΙ Η ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΤΟΥΣ

2.5.1 Φυτική Παραγωγή

Ο Δήμος Κρύας βρύσης είναι κατεξοχήν γεωργικός Δήμος. Το μεγαλύτερο ποσοστό της έκτασης του διατίθεται για γεωργική εκμετάλλευση . Μεγάλο ποσοστό αυτών των εκτάσεων καταλαμβάνεται από εκτατικές καλλιέργειες. Η μετάβαση από εκτατικές σε εντατικές καλλιέργειες δίνει σημαντικά περιθώρια ανάπτυξης και καλύτερης εκμετάλλευσης της γεωργικής γης . Οι υπάρχουσες καλλιέργειες φαίνονται στους πίνακες που ακολουθούν.

-ΠΙΝΑΚΑΣ 7-
Αροτριάιες καλλιέργειες

ΕΙΔΟΣ	ΕΚΤΑΣΗ ΣΕ ΣΤΡΕΜΜΑΤΑ	ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΠΟΥ ΣΥΓΚΟΜΙΣΘΗΚΕ ΣΕ ΚΙΛΑ
ΣΙΤΑΡΙ ΣΚΛΗΡΟ	2020	403.752
ΚΡΙΘΑΡΙ	240	59.716
ΤΕΥΤΛΑ	4480	38.080.000
ΚΑΛΑΜΠΟΚΙ	29.400	29.400.000
ΣΙΤΑΡΙ ΜΑΛΑΚΟ	550	109.932
ΒΑΜΒΑΚΙ	3250	274283
ΚΑΡΠΟΥΖΙΑ	170	1.462.000
ΠΕΠΟΝΙΑ	40	252.000
ΜΗΔΙΚΗ	6250	6.250.000
ΠΑΤΑΤΕΣ	100	930.000

-Πίνακας 8-

ΔΕΝΔΡΩΔΕΙΣ

ΕΙΔΟΣ ΔΕΝΔΡΩΝ	ΣΤΡΕΜΜΑΤΑ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΔΕΝΔΡΩΝ	ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΣΕ ΚΙΛΑ (Κ₉Γ)
ΑΧΛΑΔΙΕΣ	450	20.250	1.518.750
ΒΕΡΙΚΟΚΙΕΣ	30	1410	95.880
ΑΜΥΓΔΑΛΙΕΣ	160	3.740	16.550
ΡΟΔΙΑ	35	1750	78.750
ΕΛΙΕΣ ΕΛΑΙΟΠ.	10	341	15728
ΜΗΛΙΕΣ	555	33300	2.997.000
ΡΟΔΑΚΙΝΙΕΣ	.3625	145.000	13.920.000
ΝΕΚΤΑΡΙΝΙΕΣ	.180	7200	712.800
ΚΕΡΑΣΙΕΣ	10	450	27.000
ΚΥΔΩΝΙΕΣ	18	828	77004
ΔΑΜΑΣΚΗΝΙΕΣ	170	7140	428400
ΑΚΤΙΝΙΔΙΑ	180	10800	496800
ΑΛΛΑ ΔΕΝΤΡΑ	273		
ΣΥΝΟΛΟ	5.696		

-ΠΙΝΑΚΑΣ 9-

Κηπευτικά

ΛΑΧΑΝΟΚΟΜΙΚΟ ΕΙΔΟΣ	ΣΤΡΕΜΜΑΤΑ	ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΣΕ ΚΙΛΑ (Kg)
ΛΑΧΑΝΑ	215	528.541
ΚΟΥΝΟΥΠΙΔΙΑ	200	362500
ΣΠΑΝΑΚΙ	360	360.000
ΠΡΑΣΑ	65	156.764
ΜΑΡΟΥΛΙΑ	60	3.600
ΚΡΕΜΜΥΔΑΚΙΑ ΞΕΡΑ	15	50.431
ΚΟΛΟΚΥΘΑΚΙΑ	20	1.600
ΑΓΓΟΥΡΙΑ ΘΕΡΜ.	285	1.710.000
ΜΕΛΙΤΖΑΝΕΣ	30	360.000
ΜΑΡΟΥΛΙΑ	60	60.000
ΑΝΤΙΔΙΑ-ΡΑΔΙΚΙΑ	235	235.000
ΤΟΜΑΤΑ ΒΙΟΜ.	90	625.000
ΤΟΜΑΤΑ ΘΕΡΜ.	525	5.250.000
ΦΑΣΟΛΑΚΙΑ	90	180.000
ΜΠΑΜΙΕΣ	5	4.000
ΠΙΠΕΡΙΕΣ	310	930.000
ΣΠΑΡΑΓΓΙΑ	4231	296.270

Επίσης σημειώνουμε ότι όλη η καλλιεργήσιμη έκταση του δήμου που η συνολική καλλιεργήσιμη έκταση του ανέρχεται γύρω στα 58.377 στρέμματα αποτελείται από αρδεύσιμα εδάφη.

Ακόμη μικρό είναι το ποσοστό των δενδρωδών εκτάσεων αλλά και των αμπέλων που ανέρχεται γύρω στα 5.696 στρέμματα

Η γεωργική δραστηριότητα του Δήμου λοιπόν δεν είναι εντατική, αλλά ούτε ακολουθεί κάποια από τα σύγχρονα συστήματα εκτατικής γεωργικής παραγωγής (βιολογική γεωργία), με αποτέλεσμα να μην αποφέρει ικανό εισόδημα στους ασχολούμενους με τη γεωργία, αλλά παράλληλα να είναι και χαμηλής ανταγωνιστικότητας.

Εξαίρεση φυσικά αποτελούν οι θερμοκηπιακές καλλιέργειες που εντοπίζονται κυρίως στο Δημοτικό Διαμέρισμα Εσωβάτων, αλλά που και αυτές είναι πολύ λίγες, μόλις 6.181 στρέμματα, σε σχέση με τις δυνατότητες της περιοχής.

Το μεγαλύτερο μέρος της έκτασης του δήμου καλλιεργείται από αροτριάεις καλλιέργειες και το μέγεθος τους ανέρχεται στα 46.500 στρέμματα.

(Πηγή. Δήμος κρύας βρύσης)

Από όσα αναφέρθηκαν πιο πάνω γίνεται εμφανές ότι υπάρχουν πολύ μεγάλες δυνατότητες ανάπτυξης της φυτικής παραγωγής, με την εντατικότερη εκμετάλλευση της υπάρχουσας γεωργικής γης. Σ' αυτό μπορεί να συμβάλει και το μεγάλο ποσοστό του πληθυσμού που ασχολείται με την γεωργία αρκεί να δοθεί μέριμνα στη σωστή και αποδοτική ενημέρωση και επιστημονική στήριξη του πληθυσμού αυτού.

2.5.2 Ζωική Παραγωγή

Όπως προαναφέρθηκε η κτηνοτροφία είναι η δεύτερη σημαντική πηγή απασχόλησης. Σε όλα τα χωριά του Δήμου υπάρχουν άτομα που ασχολούνται επαγγελματικά με την κτηνοτροφία.

Υπάρχουν στην Κρύα βρύση δύο οργανωμένες χοιροτροφικές μονάδες που αριθμούν και οι δύο μαζί τις 700 χοιρομητέρες. Υπάρχουν επίσης δύο μονάδες βοοειδών που αριθμούν περί τα 300 ζώα, καθώς επίσης υπάρχει στα Εσώβαλα μια οργανωμένη μονάδα εκτροφής προβάτων που αριθμεί τα 500 ζώα (έτος 2006). Τέλος, υπάρχουν τα αιγοπρόβατα με τα οποία απασχολούνται οι υπόλοιποι κτηνοτρόφοι και τα οποία αριθμούν τις 120 εκμεταλλεύσεις περίπου και τα 20.000 ζώα.

Ο μικρός αριθμός συστηματικών εκτροφείων κυρίως αιγών, προβάτων και αγελάδων-μόσχων, καθώς και ο μικρός αριθμός μονάδων επεξεργασίας κτηνοτροφικών προϊόντων, δείχνουν και αυτά με την σειρά τους τα μεγάλα περιθώρια ανάπτυξης και σ' αυτόν τον τομέα πρωτογενούς παραγωγής. Στους παρακάτω πίνακες φαίνεται ο αριθμός των ζώων του Δήμου, η παραγωγή γάλακτος και κρέατος, καθώς επίσης και οι εκτάσεις των βοσκοτόπων που χρησιμοποιεί το κάθε Δημοτικό Διαμέρισμα.

(πηγή, δήμος Κρύας βρύσης)

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟ
ΤΕΧΝΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ ΤΗΣ ΓΕΩΡΓΙΚΗΣ
ΕΚΜΕΤΑΛΛΕΥΣΗΣ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΡΩΤΟ ΓΕΝΙΚΕΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ

1.1 ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΤΗΣ ΓΕΩΡΓΙΚΗΣ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ

Η γεωργική οικογένεια που απασχολείται στη γεωργική εκμετάλλευση αποτελείται από δύο μέλη τα οποία είναι:

- 1) Ο αρχηγός της εκμετάλλευσης, ηλικίας 75 ετών, απόφοιτος δημοτικού με κύρια απασχόληση τη γεωργία. Έχει παρακολουθήσει πρόγραμμα εκπαίδευσης στο Κ.Ε.Γ.Ε. και η εμπειρία του σαν αρχηγός στη γεωργική εκμετάλλευση είναι 60 χρόνια.
- 2) Ο υιός της οικογένειας ηλικίας 59 ετών, απόφοιτος τεχνικής σχολής με κύρια επίσης απασχόληση την γεωργία.
- 3) Η σύζυγοι των παραπάνω ηλικίας 70 και 48 ετών αντίστοιχα με δευτερεύουσα απασχόληση την γεωργία.
- 4) Ο εγγονός του αρχηγού απόφοιτος λυκείου, ηλικίας 26 ετών με δευτερεύουσα απασχόληση την γεωργία.

1.2 διαθέσιμη και διατεθείσα εργασία στην εκμετάλλευση

Διαθέσιμη

Η εργασία που μπορεί να διατεθεί από τον αρχηγό ανέρχεται σε 1750 ώρες ή 1 Μονάδα Ανθρώπινης Εργασίας και απ' τον υιό επίσης.

Η διατεθείσα εργασία όμως στην εκμετάλλευση φτάνει τις 2.294 ώρες.

Οι ώρες αυτές κατανέμονται ως εξής :

- Αρχηγός εκμετάλλευσης : 1.750 ώρες
- Υιός γεωργικής οικογένειας : 1.750 ώρες
- Μητέρα και κόρη 1.750 ώρες
- Εγγονός 875 ώρες

Διατεθείσα

- Αρχηγός εκμετάλλευσης 804 ώρες
- Υιός γεωργικής οικογένειας 750 ώρες
- Μητέρα και κόρη 750 ώρες
- Εγγονός 500 ώρες

Από τα παραπάνω στοιχεία γίνεται αμέσως αντιληπτό ότι η εκμετάλλευση βασίζεται αποκλειστικά στην οικογενειακή εργασία

Βαθμός απασχόλησης

Βαθμός απασχόλησης είναι της γεωργικής οικογένειας στη γεωργική εκμετάλλευση εκφράζει την εκατοστιαία σχέση μεταξύ της παρεχόμενης και της διαθέσιμης εργασίας από την γεωργική οικογένεια από την σχέση

$B.A = \text{παρεχόμενη εργασία σε ώρες} / \text{διαθέσιμη εργασία σε ώρες} \times 100$
(κ. Χ Κουτιγλίδης 2002)

$$B.A = 2.692 / 6.125 \times 100 = 43.9\%$$

1.3 ΚΛΑΔΟΙ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ ΤΗΣ ΓΕΩΡΓΙΚΗΣ ΕΚΜΕΤΑΛΛΕΥΣΗΣ

Ο αριθμός, το είδος και το μέγεθος των κλάδων παραγωγής μας δίνουν μια σαφή εικόνα για το σχέδιο παραγωγής και αποτελούν ένα βασικό κριτήριο για τον καθορισμό του τύπου της και του βαθμού εντατικοποίησης της. Η συγκεκριμένη εκμετάλλευση αποτελείται από τρεις κλάδους παραγωγής και η κατανομή σε στρέμματα έχει ως εξής :

- Ζαχαρότευτλα καταλαμβάνει έκταση 18 στρέμματα
- Καλαμπόκι καταλαμβάνει έκταση 26 στρέμματα
- Ροδάκινα καταλαμβάνουν έκταση 24 στρέμματα

Στον παρακάτω πίνακα παρουσιάζεται το ιδιοκτησιακό καθεστώς και η φύση της καλλιεργήσιμης γης της γεωργικής εκμετάλλευσης.

-ΠΙΝΑΚΑΣ 10-

Εκτάσεις γης της γεωργικής εκμετάλλευσης (ΙΔΙΟΚΤΗΤΕΣ)

ΤΟΠΟΘΕΣΙΑ ΑΓΡΟΤΕΜΑΧΙΩΝ	ΕΙΔΟΣ ΚΑΛΛΙΕΡΓΕΙΑΣ	ΣΤΡΕΜΜΑΤΑ ΠΟΤΙΣΤΙΚΑ
ΠΡΙΣΝΑ	ΖΑΧΑΡΟΤΕΥΤΛΑ	18
ΟΡΜΑΝΙ	ΚΑΛΑΜΠΟΚΙ	14
ΣΑΑΚ ΠΟΛΥΠΛΑΤΑΝΟΥ	ΚΑΛΑΜΠΟΚΙ	3
ΣΑΑΚ ΑΣΠΡΟΥ	ΚΑΛΑΜΠΟΚΙ	9
ΜΑΡΙΤΣΑ	ΡΟΔΑΚΙΝΑ	11
ΣΑΑΚ ΑΚΡΟΛΙΜΝΗΣ	ΡΟΔΑΚΙΝΑ	4
ΑΧΛΑΔΟΧΩΡΙ	ΡΟΔΑΚΙΝΑ	7
ΟΡΜΑΝΙ	ΡΟΔΑΚΙΝΑ	2

Από τον παραπάνω πίνακα διαπιστώνουμε ότι το 100% της γεωργικής εκμετάλλευσης είναι ποτιστική. Επίσης το 100% της γης είναι ιδιόκτητη Παρατηρούμε επίσης έντονο το φαινόμενο του πολυτεμαχισμού, κάτι που όπως θα διαπιστώσουμε έχει έντονη επίπτωση στο κόστος παραγωγή

ΔΕΥΤΕΡΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ

ΤΕΧΝΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΤΗΣ ΓΕΩΡΓΙΚΗΣ ΕΚΜΕΤΑΛΛΕΥΣΗΣ

Τα τεχνικά στοιχεία της γεωργικής εκμετάλλευσης μας βοηθούν στο να προσδιορίσουμε μια γενική εικόνα ως προς τη λειτουργία και απόδοση της.

2.1 ΣΥΝΟΛΙΚΗ ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΚΑΙ ΣΤΡΕΜΜΑΤΙΚΗ ΑΠΟΔΟΣΗ

Ο παρακάτω πίνακας ο οποίος έγινε από στοιχεία του εντύπου Ο.Δ.Γ.Ε. 2.1 μας δείχνει τη συνολική παραγωγή και κατά κλάδο στρεμματική απόδοση.

-ΠΙΝΑΚΑΣ 11-

ΚΛΑΔΟΙ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ	ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΣΕ ΚΙΛΑ	ΕΚΤΑΣΗ ΣΤΡΕΜ.	ΣΕ	ΑΠΟΔΟΣΗ ΑΝΑ ΣΤΡΕΜ.
ζαχαρότευτλα	144.000	18		8000
καλαμπόκι	26.000	26		1000
ροδάκινα	44.000	24		3000
Σύνολο		68		

(πηγή, αρχηγός γεωργικής εκμετάλλευσης)

ΣΗΜΕΙΩΣΗ : Η χαμηλή απόδοση των ροδάκινων οφείλεται στο ότι πολλά από τα δέντρα είναι μόνο τεσσάρων ετών.

2.2 ΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΗ ΑΝΘΡΩΠΙΝΗ ΚΑΙ ΜΗΧΑΝΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ ΚΑΙ ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΚΑΤΑ ΜΗΝΑ ΚΑΙ ΣΤΡΕΜΜΑ

Κύριο γνώρισμα της εργασίας στη γεωργία, είναι η άνιση κατανομή της κατά τη διάρκεια του χρόνου, που οφείλεται στην εποχικότητα των περισσοτέρων γεωργικών εργασιών, στην πορεία των καιρικών συνθηκών, στην παραγωγική κατεύθυνση των γεωργικών εκμεταλλεύσεων και στο βαθμό εκμηχάνισης. Ανάλογα με τον κλάδο παραγωγής διαφέρουν οι ανάγκες σε εργασία ανθρώπινη και μηχανική.

Από ανάλυση των στοιχείων του εντύπου Ο.Δ.Γ.Ε 2.1 έγινε ο παρακάτω πίνακας :

-ΠΙΝΑΚΑΣ 12-

Απαιτούμενη ανθρώπινη και μηχανική εργασία

ΜΗΝΕΣ	ζαχαρότευτλα		καλαμπόκι		ροδάκινα	
	ΑΝΘΡ.	ΜΗΧ/ΚΗ	ΑΝΘΡ.	ΜΗΧ/ΚΗ	ΑΝΘΡ.	ΜΗΧ/ΚΗ
ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ	-	-	-	-	128	-
ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ	14	14	-	-	128	19
ΜΑΡΤΙΟΣ	10	10	7	7	18	18
ΑΠΡΙΛΙΟΣ	6	6	25	25	19	19
ΜΑΙΟΣ	152	8	19	19	378	18
ΙΟΥΝΙΟΣ	154	10	29	9	268	19
ΙΟΥΛΙΟΣ	-	-	30	-	407	7
ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ	70	-	30	-	607	7
ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ	-	-	-	-	7	7
ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ	10	10	16	16	6	6
ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ	-	-	-	-	-	-
ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ	-	-	-	-	128	-
ΣΥΝΟΛΟ	416	64	156	76	2.120	120

(πηγή, αρχηγός γεωργικής εκμετάλλευσης)

-ΠΙΝΑΚΑΣ 13-

Απαιτούμενη ανθρώπινη και μηχανική εργασία

ΚΛΑΔΟΙ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ	ΣΥΝΟΛΟ ΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ		ΕΚΤΑΣΗ ΚΛΑΔΟΥ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ ΣΕ ΣΤΡΕΜ	ΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΗ ΕΡΓΑΣΙΑ/ΣΤΡΕΜ.	
	ΑΝΘΡ/ΝΗ	ΜΗΧ/ΚΗ		ΑΝΘΡ/ΝΗ	ΜΗΧ/ΚΗ
ζαχαρότευτλα	416	64	18	23.1	3.5
καλαμπόκι	156	76	26	6	2.9
ροδάκινα	2.120	120	24	88.3	5
ΣΥΝΟΛΟ	2.692	260	68		

Ο παραπάνω διαχωρισμός του χρόνου εργασίας σε ανθρώπινη και μηχανική του κάθε κλάδου, αποτελεί σημαντικό στοιχείο για τον υπολογισμό των δαπανών εργασίας.

ΤΡΙΤΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ

3.1 ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ ΣΤΑΘΕΡΟΥ ΚΕΦΑΛΑΙΟΥ

Τα σταθερά κεφάλαια περιλαμβάνουν όλες τις μορφές κεφαλαίων που η παραγωγική τους αποτελεσματικότητα δεν εξαντλείται σε μία μόνο χρήση. Δηλαδή τα κεφάλαια αυτά χρησιμοποιούνται στην παραγωγική διαδικασία περισσότερες από μία φορές, μετά δε από κάθε χρησιμοποίησή τους διατηρούν την αρχική τους μορφή, υφίστανται όμως μερική φθορά. Έχουν ιδιαίτερη σημασία για να υπολογίσουμε τις δαπάνες παραγωγής. Τα σταθερά κεφάλαια επιβαρύνουν την παραγωγή κάθε χρονιάς με ένα μέρος της αξίας τους λόγω της μερικής φθοράς που υφίστανται.

Στην κατηγορία αυτή ανήκουν οι έγγειες βελτιώσεις, οι γεωργικές κατασκευές, τα γεωργικά μηχανήματα, οι πολυετείς καλλιέργειες κ.λ.π. Ο παρακάτω πίνακας, έγινε από τον Α' βοηθητικό πίνακα του εντύπου Ο.Δ.Γ.Ε.1 και μας δείχνει συνοπτικά τις επενδύσεις σταθερού κεφαλαίου που έχει κάνει η γεωργική εκμετάλλευση μέχρι το 2006 που έγινε η απογραφή.

-ΠΙΝΑΚΑΣ 14-

Επενδύσεις σταθερού κεφαλαίου

ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ ΣΤΑΘΕΡΟΥ ΚΕΦΑΛΑΙΟΥ ΓΕΩΡΓ.ΕΚΜΕΤΑΛΛΕΥΣΗΣ	ΣΗΜΕΡΙΝΟ ΚΟΣΤΟΣ ΑΓΟΡΑΣ Η' ΚΑΤΑΣΚΕΥΗΣ	ΑΞΙΑ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΑΠΟΓΡΑΦΗ	
		ΣΤΗΝ ΑΡΧΗ	ΣΤΟ ΤΕΛΟΣ
ΓΕΩΡΓΙΚΑ ΚΤΙΣΜΑΤΑ	1500	1100	1000
ΕΓΓΕΙΕΣ ΒΕΛΤΙΩΣΕΙΣ	1000	200	160
ΓΕΩΡΓΙΚΑ ΜΗΧΑΝΗΜΑΤΑ	48.350	12426	1865
ΠΟΛΥΕΤΕΙΣ ΦΥΤΕΙΕΣ	1.035	1026	939.8
ΣΥΝΟΛΟ	51.885	14.752	3.965

(πηγή, αρχηγός γεωργικής εκμετάλλευσης)

Η εκμετάλλευση για να καλύψει τις ανάγκες της χρησιμοποιεί δικά της κεφάλαια και δεν προσφεύγει σε τραπεζικό δανεισμό.

3.2 ΕΤΗΣΙΕΣ ΔΑΠΑΝΕΣ ΣΤΑΘΕΡΩΝ ΚΕΦΑΛΑΙΩΝ ΚΑΙ ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΤΟΥΣ ΣΤΟΥΣ ΚΛΑΔΟΥΣ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ

3.2.1 Υπολογισμός ετήσιων δαπανών σταθερών κεφαλαίων

Ο υπολογισμός των ετήσιων δαπανών των σταθερών κεφαλαίων υπολογίζεται ως εξής :

- > Η μέθοδος που χρησιμοποιείται για τον υπολογισμό της απόσβεσης είναι η σταθερή.
- > Η δαπάνη συντήρησης υπολογίζεται πολλαπλασιάζοντας το σημερινό κόστος αγοράς ή κατασκευής του σταθερού κεφαλαίου με συντελεστές που είναι :1% για τις γεωργικές κατασκευές και τις έγγειες βελτιώσεις, 3% για τα γεωργικά μηχανήματα. Στις πολυετείς φυτείες δεν υπολογίζεται συντήρηση.
- > Η δαπάνη ασφάλισης υπολογίζεται δια πολλαπλασιασμού του σημερινού κόστους ή κατασκευής του σταθερού κεφαλαίου με συντελεστές που είναι: 0,2% για τις γεωργικές κατασκευές και τις έγγειες βελτιώσεις, 0,5% για τα γεωργικά μηχανήματα και 0,35% για τις πολυετείς φυτείες.
- > Ο τόκος υπολογίζεται δια πολλαπλασιασμού του σημερινού κόστους αγοράς ή κατασκευής με το επιτόκιο επένδυσης το οποίο για το έτος 2008 είναι 10%

Στον παρακάτω πίνακα υπολογίζονται οι ετήσιες δαπάνες σταθερών κεφαλαίων σε Ευρώ (€).

-ΠΙΝΑΚΑΣ 15-

Υπολογισμός ετήσιων σταθερών κεφαλαίων (σε Ευρώ €)

ΕΙΔΟΣ ΣΤΑΘΕΡΩΝ	ΑΠΟΣΒΕΣΗ	ΣΥΝΤΗΡΗΣΗ	ΑΣΦΑΛΙΣΤΡΑ	ΤΟΚΟΣ	ΣΥΝΟΛΟ
ΥΠΟΣΤΕΓΟ	100	15	3	105	223
ΣΥΝΟΛΟ ΓΕΩΡΓΙΚΩΝ	100	15	3	105	223
γεώτρηση	50	10	2	18	80
ΣΥΝΟΛΟ ΕΓΓΕΙΩΝ	50	10	2	18	80
Γ. ΕΛΚΥΣΤΗΡΑΣ 80HP	1350	1350	225	1057.5	3982.5
Καρούλι ποτίσματος	270	90	15	97.5	472.5
διανομέας	31,5	10,5	1,75	5,075	488
ΣΥΝΟΛΟ Γ. ΜΗΧΑΝΗΜΑΤ	1651.5	1450,5	169	1160	4503.8
ΡΟΔΑΚΙΝΑ 24 ΣΤΡ.	86.25	-	2.07	61.5	149.82'
ΓΕΝΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ	1887.75	1475.5	248.82	1344.5	4956.62

3.2.2 Κατανομή ετήσιων δαπανών στους κλάδους

Η κατανομή των ετήσιων δαπανών (απόσβεση, συντήρησης, ασφάλισης, τόκων) στους κλάδους παραγωγής υπολογίζεται:

- Με βάση την ποσοστιαία συμμετοχή του κάθε κλάδου παραγωγής στη συνολική ακαθάριστη πρόσοδο της εκμετάλλευσης για όλο το σταθερό κεφάλαιο, (πλην των γεωργικών μηχ/των) που χρησιμοποιούνται σε περισσότερους του ενός κλάδους παραγωγής.
- Με βάση το χρόνο απασχόλησης σε κάθε κλάδο παραγωγής για τα γεωργικά μηχανήματα. Η κατανομή ετήσιων δαπανών στα παρελκόμενα από ελκυστήρα μηχανήματα υπολογίζεται με βάση τις ώρες λειτουργίας του ελκυστήρα.
- Με εξ ολοκλήρου επιβάρυνση ενός κλάδου παραγωγής, όταν το σταθερό κεφάλαιο αξιοποιείται μόνο από τον κλάδο αυτό.

Στον παρακάτω πίνακα, ο οποίος έγινε χρησιμοποιώντας τον πίνακα 23 και τον πίνακα επιμερισμού χρησιμοποίησης παγίου κεφαλαίου του ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΟΣ υπολογίζεται η κατανομή των ετήσιων δαπανών.

ΕΠΙΜΕΡΙΣΜΟΣ ΕΤΗΣΙΩΝ ΔΑΠΑΝΩΝ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ ΚΑΤΑ ΚΛΑΔΟ

	ΩΡΕΣ	ΠΟΣΟΣΤΟ %
Ζαχαρότευτλα	64	24.6%
Καλαμπόκι	76	29.2%
Ροδάκινα	120	46.2%
ΣΥΝΟΛΟ	260	100%

Άρα επιμερίζουμε τις δαπάνες των μηχανημάτων

Ετήσιες δαπάνες μηχανημάτων=4503.8

Ζαχαρότευτλα $4503.8 \times 24.6\% = 1107.9$

Καλαμπόκι $4503.8 \times 29.2\% = 1315.2$

Ροδάκινα $4503.8 \times 46.2\% = 2080.8$

ΕΠΙΜΕΡΙΣΜΟΣ ΔΑΠΑΝΩΝ ΚΤΙΡΙΩΝ

Ετήσιες δαπάνες κτηρίων=223

	ΑΚΑΘΑΡΙΣΤΗ ΠΡΟΣΟΔΟΣ	ΠΟΣΟΣΤΟ %
ζαχαρότευτλα	10.440	39.8%
καλαμπόκι	4.810	18.3%
Ροδάκινα	11.000	41.9%
ΣΥΝΟΛΟ	26.250	100%

Ζαχαρότευτλα $223 \times 39.8\% = 88.8$

Καλαμπόκι $223 \times 18.3\% = 40.8$

Ροδάκινα $223 \times 41.9\% = 93.4$

“ Στον παραπάνω πίνακα οι έγγειες βελτιώσεις και οι πολυετείς φυτείες βαρύνουν εξ ολοκλήρου με τις ετήσιες δαπάνες τους τον κλάδο των ροδάκινων ”

3.3 ΑΜΟΙΒΕΣ ΕΔΑΦΟΥΣ ΚΑΙ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Εκτός των δαπανών κεφαλαίου στοιχείο του κόστους παραγωγής αποτελούν οι δαπάνες εδάφους, εργασίας κ.λ.π.

3.3.1 Δαπάνες εδάφους

Ο υπολογισμός των ενοικίων των εδαφών για τα ιδιόκτητα γίνεται δια πολλαπλασιασμού της γεωργικής τους αξίας με επιτόκιο 4%, Στον παρακάτω πίνακα υπολογίζεται η αξία ενοικίου για την ιδιόκτητη καλλιεργούμενη έκταση

-ΠΙΝΑΚΑΣ 16-

Ενοίκιο ιδιόκτητων εδαφών

ΕΙΔΟΣ ΚΑΛΛΙΕΡΓΕΙΑΣ	ΤΟΠΟΘΕΣΙΑ ΑΓΡΟΤΕΜΑΧΙΟΥ	ΣΤΡΕΜ.	ΑΞΙΑ €	ΕΠΙΤΟΚΙΟ	ΕΝΟΙΚΙΟ €
ΖΑΧΑΡΟΤΕΥΤΛΑ	ΠΡΙΣΝΑ	18	27.000	4%	1.080
ΚΑΛΑΜΠΟΚΙ	ΟΡΜΑΝΙ	14	14.000	»	560
ΚΑΛΑΜΠΟΚΙ	ΣΑΑΚ ΠΟΛΥΠΛΑΤΑΝΟΥ	3	4.500		180
ΚΑΛΑΜΠΟΚΙ	ΣΑΑΚ ΑΣΠΡΟΥ	9	13.500		540
ΡΟΔΑΚΙΝΑ	ΣΑΑΚ ΑΚΡΟΛΙΜΝΗΣ	4	6.000	»	240
ΡΟΔΑΚΙΝΑ	ΜΑΡΙΤΣΑ	11	12.100	»	484
ΡΟΔΑΚΙΝΑ	ΑΧΛΑΔΟΧΩΡΙ	7	5.600	»	224
ΡΟΔΑΚΙΝΑ	ΟΡΜΑΝΙ	2	2.000	»	80
ΣΥΝΟΛΟ			84.700		3.388

3.3.2 Δαπάνες ανθρώπινης εργασίας

Ο υπολογισμός δαπανών της οικογενειακής εργασίας, γίνεται δια πολλαπλασιασμού των ωρών εργασίας με το μέσο ωρομίσθιο που ισχύει στην περιοχή..

Το μέσο μεροκάματο που ισχύει στην περιοχή είναι 25€ ή 2.5 €/Μ ενώ η αμοιβή χειριστή γεωργικού μηχανήματος σε 6 €/h

-ΠΙΝΑΚΑΣ 17-

Δαπάνες οικογενειακής και ξένης εργασίας

ΚΛΑΔΟΣ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ	ΔΑΠΑΝΕΣ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΣΕ €	ΔΑΠΑΝΕΣ ΞΕΝΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΣΕ €
ζαχαρότευτλα	1.040	-
Καλαμπόκι	390	-
ροδάκινα	5.300	-
ΣΥΝΟΛΟ	6.730	-

3.3.3 Τιμές αναλώσιμων υλικών

Τα αναλώσιμα υλικά περιλαμβάνουν όλες τις μορφές κεφαλαίων των οποίων η παραγωγική αποτελεσματικότητα εξαντλείται με μια και μόνο χρήση. Στην κατηγορία αυτή ανήκουν οι σπόροι, τα λιπάσματα, τα φυτοφάρμακα κ.λ.π. Ο παρακάτω πίνακας ο οποίος δημιουργήθηκε με τη βοήθεια του εντύπου Ο.Δ.Γ.Ε. 2.2 μας δείχνει τη δαπάνη αναλώσιμων υλικών κάθε κλάδου ανά στρέμμα:

-ΠΙΝΑΚΑΣ 18-

Κατανομή αναλώσιμων υλικών/στρέμμα

ΚΛΑΔΟΙ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ	ΔΑΠΑΝΗ ΑΝΑΛΩΣΙΜΩΝ ΥΛΙΚΩΝ ΣΕ €	ΕΚΤΑΣΗ ΣΕ ΣΤΡΕΜΜΑΤΑ	ΔΑΠΑΝΗ ΑΝΑΛΩΣΙΜΩΝ ΑΝΑ ΣΤΡΕΜΜΑ
ζαχαρότευτλα	5674	18	315
καλαμπόκι	4360	26	167.6
ροδάκινα	4728	24	197

Οι δαπάνες των παραπάνω κλάδων σε καύσιμα και λιπαντικά υπολογίζονται με βάση την αξία της ποσότητας που καταναλώθηκε.

ΜΕΡΟΣ ΤΡΙΤΟ
ΑΝΑΛΥΣΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ ΤΗΣ
ΓΕΩΡΓΙΚΗΣ ΕΚΜΕΤΑΛΛΕΥΣΗΣ

ΓΕΝΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ

ΣΤΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΑΥΤΟ ΤΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΓΙΝΕΤΑΙ ΑΝΑΛΥΣΗ ΤΩΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ ΑΠΟ ΤΑ ΔΥΟ ΤΕΥΧΗ ΤΩΝ ΕΝΤΥΠΩΝ ΤΟΥ Ο.Δ.Γ.Ε.

Η ΑΝΑΛΥΣΗ ΠΕΡΙΛΑΜΒΑΝΕΙ :

- α) Τον υπολογισμό της ακαθάριστης προσόδου της γεωργικής εκμετάλλευσης
- β) Τον υπολογισμό του συνολικού κόστους παραγωγής της γεωργικής εκμετάλλευσης και τα οικονομικά αποτελέσματα της.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

- Ο υπολογισμός του τόκου κυκλοφορούντος κεφαλαίου γίνεται από τον τύπο : Αναλώσιμα κεφ. + Αμοιβή ξένης εργασίας+ ενοίκιο ξένων εδαφών + άλλες Δαπάνες κεφαλαίου (εκτός φόρους πώλησης $\times 10\%/2$)
- Στον υπολογισμό του συνολικού κόστους παραγωγής, όσον αφορά τις δαπάνες σταθερού κεφαλαίου, ο τόκος υπολογίζεται : Καθαρή περιουσία $\times 10\%$

ΟΡΙΣΜΟΙ

1.1 Ακαθάριστη πρόσοδος

Ακαθάριστη πρόσοδος είναι η αξία όλων των προϊόντων που παράγονται από τη γεωργική εκμετάλλευση σε ορισμένο χρονικό διάστημα εκτός από εκείνα που διατίθενται στους διάφορους κλάδους της. (κ. Χ. Κουτογλίδης 2002)

Συνολικό κόστος παραγωγής

Συνολικό κόστος παραγωγής είναι οι πάσης φύσεως και μορφής δαπάνες που γίνονται σε ορισμένο χρονικό διάστημα (μια καλλιεργητική περίοδο ή ένα γεωργικό έτος), προκειμένου να παραχθούν τα προϊόντα η αξία των οποίων αποτελεί στοιχείο της ακαθάριστης προσόδου της γεωργικής εκμετάλλευσης.

(κ. Χ. Κουτογλίδης 2002)

Κέρδος η ζημία

Κέρδος είναι η πρόσθετη αμοιβή των συντελεστών παραγωγής που χρησιμοποιούνται στην παραγωγική διαδικασία, δηλαδή η αμοιβή που αντιστοιχεί πέραν από εκείνην που υπολογίζεται ή καταβάλλεται, λόγω της χρησιμοποίησης τους στην παραγωγή.

Αντίθετα η ζημία σημαίνει μειωμένα αμοιβή των συντελεστών παραγωγής που χρησιμοποιούνται στην παραγωγική διαδικασία, δηλαδή η αμοιβή από την συμμετοχή τους στην παραγωγή είναι μικρότερη από εκείνη που υπολογίζεται η καταβάλλεται. (κ. Γ Κιτσομπανίδης 1993)

Γεωργικό εισόδημα

Γεωργικό εισόδημα είναι το ποσό που αντιπροσωπεύει την αμοιβή των συντελεστών παραγωγής (ιδίων και ξένων)όπως αυτή προκύπτει από την χρησιμοποίησή τους στην παραγωγική διαδικασία μιας γεωργικής εκμετάλλευσης.(κ. Γ.Κιτσομπανίδης 1993)

Γεωργικό οικογενειακό εισόδημα

Γεωργικό οικογενειακό εισόδημα είναι το ποσό που αντιπροσωπεύει την αμοιβή των συντελεστών παραγωγής που ανήκουν στον γεωργό και την οικογένεια του, όπως η αμοιβή αυτή προκύπτει από την χρησιμοποίησή τους στην παραγωγική διαδικασία μιας γεωργικής εκμετάλλευσης.(κ. Γ.Κιτσομπανίδης 1993)

Έγγειος πρόσοδος

Έγγειος πρόσοδος είναι η αμοιβή του συντελεστή παραγωγής έδαφος που προκύπτει από την χρησιμοποίησή του στην παραγωγική διαδικασία μιας γεωργικής εκμετάλλευσης.(κ. Γ.Κιτσομπανίδης 1993)

Πρόσοδος κεφαλαίου

Πρόσοδος κεφαλαίου είναι η αμοιβή του συντελεστή παραγωγής κεφάλαιο, όπως αυτή προκύπτει από τη χρησιμοποίησή του στην παραγωγική διαδικασία μιας γεωργικής εκμετάλλευσης.(κ. Γ.Κοτσομπανίδης 1993)

Καθαρή πρόσοδος

Καθαρή πρόσοδος είναι η αμοιβή των συντελεστών παραγωγής έδαφος και κεφάλαιο, όπως αυτή προκύπτει από την χρησιμοποίησή τους στην παραγωγική διαδικασία μιας γεωργικής εκμετάλλευσης. (κ .Χ.Κουτογλίδη 2002)

)

1.2 Υπολογισμός Συνολικού Κόστους Παραγωγής μιας γεωργικής εκμετάλλευσης

A. Δαπάνες Εδάφους

1. Ενοίκιο ιδιόκτητων εδαφών	=3.388
I. Σύνολο δαπανών εδάφους	=3.388

B. Δαπάνες Εργασίας

1. Αμοιβή οικογενειακής εργασίας	=6.730
II. Σύνολο δαπανών εργασίας	=6.730

Γ. Δαπάνες Κεφαλαίου 1.

Αναλώσιμων υλικών

α) Σπόροι	=720
β) Λιπάσματα	=5.500
γ) Φάρμακα για τις καλλιέργειες	=2.560
δ) Φάρμακα για τα ζώα	=
ε) Καύσιμα γεωργικών μηχανημάτων	=1.706
στ) Καύσιμα θέρμανσης θερμοκηπίων	=
ζ) Λιπαντικά γεωργικών μηχανημάτων	=170.6
η) Άλλα υλικά γεωργικών μηχανημάτων	=
θ) Αγοραζόμενες ζωοτροφές	=
ι) Διάφορα	=
Π. Σύνολο δαπανών μεταβλητού κεφαλαίου	=10656.6

2. Σταθερού

α) Αποσβέσεις	=1.887
β) Συντηρήσεις	=1.374.4
γ) Ασφάλιστρα	=.62.53
δ) Τόκοι	=9.814.5

Γ2. Σύνολο δαπανών σταθερού κεφαλαίου =4956.62

3. Άλλες δαπάνες κεφαλαίου

α) Αμοιβή ξένων μηχανημάτων	= 1176
β) Αρδευτικά τέλη	=1020
γ) Εισφορές	=
δ) Αμοιβή κτηνιάτρου	=
ε) Δαπάνη νερού	=
στ) Δαπάνη ρεύματος	=
ζ) Ασφάλιστρα παραγωγής	=
η)τόκος κυκλοφορούν κεφ.= $10656.6+1176+1020/2 \times 10\%=642.63$	

Συνολικό κόστος παραγωγής (I+II+III) =28569.85

1.2.1 ΚΕΡΔΟΣ Ή ΖΗΜΙΑ

Ακαθάριστη Πρόσοδος	=26.250
Συνολικό Κόστος Παραγωγής	-28568.85=
Κέρδος (+) ή Ζημία (-)	-2318.85

1.2.2 ΓΕΩΡΓΙΚΟ ΕΙΣΟΔΗΜΑ

α) Ενοίκιο Εδάφους (ιδίου και ξένου)	=3.388
β) Αμοιβή εργασίας (ιδίου και ξένου)	=6.730
γ) Τόκος Κεφαλαίου (ιδίου και ξένου)	=1987.13
δ) Κέρδος (+) ή Ζημία (-)	=-2318.85

Σύνολο= 8130.87

1.2.3 ΓΕΩΡΓΙΚΟ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΟ ΕΙΣΟΔΗΜΑ

α) Ενοίκιο ιδιόκτητων εδαφών	=3.388
β) Αμοιβή οικογενειακής εργασίας	=6.730
γ) Τόκος ιδίων κεφαλαίων	=1.541
δ) Κέρδος (+) ή Ζημία (-)	= -2318.85

Σύνολο

=9340.15

1.2.4 ΕΓΓΕΙΟΣ ΠΡΟΣΟΔΟΣ

α) Ενοίκιο εδάφους (ιδίου και ξένου)	=3.388
β) Κέρδος (+) ή Ζημία (-)	=-2318.85

Σύνολο

= 1069.15

1.2.5 ΕΙΣΟΔΗΜΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

α) Αμοιβή εργασίας (ιδίας και ξένης)	=6.730
β) Κέρδος (+) ή Ζημία (-)	=-2318.85

Σύνολο

= 4411.15

1.2.6 ΠΡΟΣΟΔΟΣ ΚΕΦΑΛΑΙΟΥ

α) Τόκος κεφαλαίου (ιδίου και ξένου)	=1541
β) Κέρδος (+) ή Ζημία (-)	=-2318.85

Σύνολο

=-777.85

1.2.7 ΚΑΘΑΡΗ ΠΡΟΣΟΔΟΣ

α) Ενοίκιο εδάφους (ιδίου και ξένου)	=3.388
β) Τόκος κεφαλαίου (ιδίου και ξένου)	=1.541
γ) Κέρδος (+) ή Ζημία (-)	= - 2318.85
Σύνολο	= 2610.15

ΑΠΟΔΟΤΙΚΟΤΗΤΑ ΚΕΦΑΛΑΙΟΥ

A.K. = Καθαρή πρόσοδος / επενδυμένο κεφάλαιο $\times$ 100 =

$$2610.15 / 93690 \times 100 = 2.8 \%$$

Από τον δείκτη αυτό διαπιστώνουμε ότι η αποδοτικότητα του κεφαλαίου είναι πολύ χαμηλή διότι οι επενδύσεις που πραγματοποιήθηκαν στην εκμετάλλευση είναι πολύ μεγαλύτερες βάση των αναγκών που υπάρχουν και δεν αξιοποιούνται αρκετά ώστε να αυξηθεί η αποδοτικότητα του κεφαλαίου.

ΕΙΣΟΔΗΜΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

E. Εργασίας / ώρες εργασίας = 4411.15 / 2.692 = 1.63

Όπως διαπιστώνουμε είναι πολύ χαμηλότερο από το μέσο ημερομίσθιο που είναι 2.5 ευρώ.

ΕΓΓΕΙΟΣ ΠΡΟΣΟΔΟΣ

E. Πρόσοδος / αριθμό στρεμμάτων = 15.7

Οπότε η έγγειος πρόσοδος είναι πολύ χαμηλότερη από το μέσο ενοίκιο του εδάφους που είναι 49.8

ΔΕΥΤΕΡΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ

ΚΟΣΤΟΣ ΠΡΟΙΟΝΤΩΝ ΤΗΣ ΕΚΜΕΤΑΛΛΕΥΣΗΣ

ΣΤΟ κεφάλαιο αυτό παρουσιάζονται τα κοστολόγια των κλάδων παραγωγής, τα οποία υπολογίζονται με βάση τα έντυπα του Ο.Δ.Γ.Ε. και τους πίνακες :

ν' **Πίνακας υπολογισμού** ετησίων σταθερών κεφαλαίων.

ν **Πίνακας επιμερισμού** χρησιμοποίησης παγίου κεφαλαίου κατά κλάδο παραγωγής.

2.1 Υπολογισμός κόστους παραγωγής προϊόντος που παράγεται από ετήσια καλλιέργεια

Καλλιέργεια : ζαχαρότευτλα

Έκταση : 18 στρέμματα

Υπολογισμός συνολικών δαπανών παραγωγής

Στοιχεία έτους : 2008

A. Δαπάνες εδάφους

1. Ενοίκιο ιδιόκτητων χωραφιών =1.080

I. Σύνολο δαπανών εδάφους =1.080

B. Δαπάνες εργασίας

1. Οικογενειακής =1.040

2. Ξένης =

II. Σύνολο δαπανών εργασίας =1.040

Γ. Δαπάνες κεφαλαίου

1. Αναλώσιμων υλικών

α) Σπόρος =200

β) Λιπάσματα =1800

γ) Φάρμακα =500

δ) Καύσιμα =510

ε) Λιπαντικά =51

στ) Διάφορα = _

Σύνολο δαπανών αναλωσίμων υλικών =3.061

2. Σταθερού κεφαλαίου

α) Ετήσιες δαπάνες των μορφών σταθερού κεφαλαίου που βαρύνουν μόνο αυτήν την καλλιέργεια =1.561

β) Ετήσιες δαπάνες των υπολοίπων μορφών σταθερού κεφαλαίου της εκμετάλλευσης που βαρύνουν αυτήν την καλλιέργεια

Σύνολο δαπανών σταθερού κεφαλαίου =1.561

3. Άλλες δαπάνες κεφαλαίου

α) Αμοιβή ξένης μηχανικής εργασίας	=864
β) Εισφορές	= -
γ) Αρδευτικά τέλη	= 270
δ) Ασφάλιστρα παραγωγής	= -
ε) Τόκος κυκλοφορούντος κεφαλαίου	=209.75
Σύνολο άλλων δαπανών κεφαλαίου	=1343.75
III. Σύνολο δαπανών κεφαλαίου (1+2+3)	=4.831.75
Σύνολο δαπανών παραγωγής (I+II+III)	=6951.75

(παρατήρηση, η ξένη μηχανική εργασία προκύπτει από το ακριβές ποσό που κατέβαλε ο γεωργός για την εξαγωγή των ζαχαρότευτλων και υπολογίζεται με βάση την ποσότητα εξαγωγής δηλαδή 6 ευρώ / τόνο)

$$\begin{array}{r} \text{Σύνολο δαπανών παραγωγής} \\ \text{Κόστος 1 κιλού} = \text{-----} \\ \text{Ποσότητα παραχθέντος προϊόντος} \\ \\ 6951.75 \\ \text{-----} = \mathbf{0.048\text{€}} \\ 144.000 \end{array}$$

Η καλλιέργεια των ζαχαρότευτλων σύμφωνα με την τιμή πώλησης της με 0.6 λεπτά/κιλό από τον παραγωγό παρουσιάζει ένα ελαφρύ κέρδος της τάξης των 0.552 λεπτών / κιλό

2.2 Υπολογισμός κόστους παραγωγής προϊόντος που παράγεται από ετήσια καλλιέργεια

Καλλιέργεια : Καλαμπόκι : 26 στρέμματα

Υπολογισμός συνολικών δαπανών παραγωγής

Στοιχεία έτους: 2008

A. Δαπάνες εδάφους

1. Ενοίκιο ιδιόκτητων χωραφιών	=1.280
I. Σύνολο δαπανών εδάφους	= 1.280

B. Δαπάνες εργασίας

1. Οικογενειακή	=390
II. Σύνολο δαπανών εργασίας	= 390

Γ. Δαπάνες κεφαλαίου

1. Αναλώσιμων υλικών	
α) Σπόρος	=520
β) Λιπάσματα	=1.300
γ) Φάρμακα	=260
δ) Καύσιμα	= 668
ε) Λιπαντικά	=66.8
στ) Διάφορα	= —
Σύνολο δαπανών αναλωσίμων υλικών	=2814.8
2. Σταθερού κεφαλαίου	
α) Ετήσιες δαπάνες των μορφών σταθερού κεφαλαίου που βαρύνουν μόνο αυτήν την καλλιέργεια	= -----
β) Ετήσιες δαπάνες των υπολοίπων μορφών σταθερού κεφαλαίου της εκμετάλλευσης που βαρύνουν αυτήν την καλλιέργεια	=1788.5
Σύνολο δαπανών σταθερού κεφαλαίου	=1788.5

3. Άλλες δαπάνες κεφαλαίου

α) Αμοιβή ξένης μηχανικής εργασίας	= 312
β) Εισφορές	= -
γ) Αρδευτικά τέλη	= 390
δ) Ασφάλιστρα παραγωγής	= -
ε) Τόκος κυκλοφορούντος κεφαλαίου	=175.84
Σύνολο άλλων δαπανών κεφαλαίου	=877.84
III. Σύνολο δαπανών κεφαλαίου (1+2+3)	=5481.14
Σύνολο δαπανών παραγωγής (I+II+III)	=7151.14

(Παρατήρηση, η ξένη μηχανική εργασία προκύπτει βάση του πραγματικού ποσού που κατέβαλε ο γεωργός για το αλώνισμα του καλαμποκιού και υπολογίζεται με βάση τον αριθμό των στρεμμάτων που αλωνίστηκαν δηλαδή 12 ευρώ / στρέμμα)

$$\begin{array}{l} \text{Σύνολο δαπανών παραγωγής} \\ \text{Κόστος 1 κιλού} = \text{-----} \\ \text{Ποσότητα παραχθέντος προϊόντος} \\ \\ 7151.14 \\ = \text{-----} = 0.27 \text{ €} \\ 26.000 \end{array}$$

Όπως διακρίνουμε από την κοστολόγηση που κάναμε στον κλάδο παραγωγής του καλαμποκιού η καλλιέργεια είναι ασύμφορη διότι το κόστος παραγωγής που είναι 0.27 λεπτά / κιλό ξεπερνά κατά πολύ την τιμή πώλησης που είναι 0.14 λεπτά / κιλό

2.3 Υπολογισμός κόστους παραγωγής προϊόντος που παράγεται από πολυετή καλλιέργεια

Καλλιέργεια : ροδάκινα

Έκταση : 24 στρέμματα

Υπολογισμός συνολικών δαπανών παραγωγής

Στοιχεία έτους : 2008

A. Δαπάνες εδάφους

1. Ενοίκιο ιδιόκτητων χωραφιών	=1.028
I. Σύνολο δαπανών εδάφους	= 1.028

B. Δαπάνες εργασίας

1. Οικογενειακής	=5.300
II. Σύνολο δαπανών εργασίας	= 5.300

Γ. Δαπάνες κεφαλαίου

1. Αναλώσιμων υλικών	
α) Λιπάσματα	= 2.400
β) Φάρμακα	=1.800
γ) Καύσιμα	=528
δ) Λιπαντικά	=52.8
στ) Διάφορα	= -----
Σύνολο δαπανών αναλωσίμων υλικών	= 4780.8

2. Σταθερού κεφαλαίου

α) Απόσβεση φυτικού κεφαλαίου	=86.25
β) Τόκος φυτικού κεφαλαίου	=61.5
γ) Ασφάλιστρα φυτικού κεφαλαίου	=2.07

δ) Ετήσιες σταθερές δαπάνες των άλλων μορφών σταθερού κεφαλαίου που βαρύνουν μόνο αυτή την καλλιέργεια	=135.5
ε) Ετήσιες σταθερές δαπάνες των άλλων μορφών σταθερού κεφαλαίου που βαρύνουν και αυτήν την καλλιέργεια	=----
Σύνολο δαπανών σταθερού κεφαλαίου	=285.32

3. Άλλες δαπάνες κεφαλαίου

α) Αμοιβή ξένης μηχανικής εργασίας	= -
β) Εισφορές	= -
γ) Αρδευτικά τέλη	= 360
δ) Ασφάλιστρα παραγωγής	= -
ε) Τόκος κυκλοφορούντος κεφαλαίου	=257
Σύνολο άλλων δαπανών κεφαλαίου	=617
III. Σύνολο δαπανών κεφαλαίου (1+2+3)	=5683.12

Σύνολο δαπανών παραγωγής (I+II+III) =12011.12

$$\begin{aligned} & \text{Σύνολο δαπανών παραγωγής} \\ \text{Κόστος 1 κιλού} &= \frac{\text{Σύνολο δαπανών παραγωγής}}{\text{Ποσότητα παραχθέντος προϊόντος}} \\ &= \frac{12011.12}{44.000} = 0.272 \text{ €} \end{aligned}$$

Επίσης διακρίνουμε ότι και ο κλάδος παραγωγής των ροδάκινων είναι ασύμφορος διότι το κόστος παραγωγής είναι 0.272 λεπτά / κιλό και η τιμή πώλησης του είναι 0.25 λεπτά / κιλό

ΤΡΙΤΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ

ΣΤΟ κεφάλαιο αυτό καταλήγουμε σε συμπεράσματα και προτάσεις για την εκμετάλλευση.

3.1 συμπεράσματα

Η λογιστική ανάλυση που προηγήθηκε έχει δείξει πλήρως το χαρακτήρα της εκμετάλλευσης, ώστε να προβούμε σε διάφορα συμπεράσματα, όσον αφορά την οικονομικότητα της.

Ειδικότερα οι διαπιστώσεις από την ερμηνεία των οικονομικών αποτελεσμάτων είναι:

Η συνολική ακαθάριστη πρόσοδος είναι 26.250 € και το μεγαλύτερο ποσοστό συμμετοχής ανήκει στα ροδάκινα.

Το συνολικό κόστος παραγωγής είναι 28569.85€. Επομένως η γεωργική εκμετάλλευση έχει ζημία ίση με 2318.85€

Το μεγάλο ποσό της ζημίας (2318.85€) έχει αντίκτυπο και στα υπόλοιπα οικονομικά αποτελέσματα (γεωργικό εισόδημα, γεωργικό οικογενειακό εισόδημα κ.λ.π), με αποτέλεσμα τα ποσά τους να είναι αρνητικά.

Οι κυριότεροι παράγοντες που οδήγησαν την εκμετάλλευση σ' αυτά τα αποτελέσματα, είναι οι εξής :

- Ο μικρός βαθμός αξιοποίησης του σταθερού κεφαλαίου της
- Ο μεγάλος διασκορπισμός (πολυτεμαχισμός) των τεμαχίων
- Η μη επιτυχής έκβαση της παραγωγικότητας λόγω των κακών καιρικών συνθηκών και φυτοπαθολογικών συνθηκών που επικράτησαν στην περιοχή
- Η μειωμένη τιμή πώλησης των προϊόντων της

Τα ειδικότερα συμπεράσματα σχετικά με την διάρθρωση της εκμετάλλευσης είναι:

- Ο κλάδος των καλαμποκιού αν και καταλαμβάνει το μεγαλύτερο ποσοστό έκτασης, 35% περίπου, είναι ζημιογόνος γιατί απαιτεί μεγάλες δαπάνες. Οι συνολικές ετήσιες δαπάνες παραγωγής του καλαμποκιού ανέρχονται στα 71511.14 ευρώ.

Στο συγκεκριμένο κλάδο, έχουμε σύνολο δαπανών παραγωγής 7151.14€, ενώ η ακαθάριστη πρόσοδος είναι 4.810€. - Η καλλιέργεια των ζαχαρότευτλων καταλαμβάνει το 31% της συνολικής έκτασης της γεωργικής εκμετάλλευσης. Η συνολική ακαθάριστη πρόσοδος ανέρχεται σε 10.440€, ενώ οι συνολικές δαπάνες παραγωγής ανέρχονται σε 6.951.75€. Και αυτός ο κλάδος επιβαρύνεται πολύ απ' τις δαπάνες σταθερού κεφαλαίου..

Τέλος όσον αφορά το κλάδο των ροδάκινων όπου αυτός καταλαμβάνει το 34% της έκτασης της εκμετάλλευσης είναι και αυτός ζημιογόνος. Το συνολικό κόστος παραγωγής ανέρχεται σε 12.011.12€ ενώ η ακαθάριστη πρόσοδος σε 11.000€.

3.2 ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

Από την όλη τεχνοοικονομική ανάλυση που προηγήθηκε και τα συμπεράσματα στα οποία καταλήξαμε, οδηγούμαστε στις παρακάτω προτάσεις :

Καταρχήν, όπως διαπιστώθηκε πρόκειται για μια γεωργική εκμετάλλευση με έντονο το φαινόμενο του πολυτεμαχισμού, με αρχηγό εκμετάλλευσης και υιό που ασχολείται αποκλειστικά με τη γεωργία.

Σ' αυτήν την εκμετάλλευση η λογιστική παρακολούθηση, είχε μεγάλη σημασία μιας και πρόκειται ο υιός να συνεχίσει να ασχολείται με την γεωργία.

Επομένως όχι μόνο πρέπει να γίνουν σημαντικές αναδιαρθρώσεις, αλλά επιβάλετε για να είναι αυτή η επιχείρηση υγιής.

Οδηγούμαστε επομένως στις παρακάτω προτάσεις ;

Πρωταρχικά θα πρέπει να αξιοποιηθεί καλύτερα το σταθερό κεφάλαιο. Η γεωργική εκμετάλλευση διαθέτει αρκετά μηχανήματα, τα οποία θα μπορούσε να τα χρησιμοποιήσει κάνοντας εργασίες για λογαριασμό τρίτων.

Σημαντικό είναι το πρόβλημα του πολυτεμαχισμού που αντιμετωπίζεται, αφού τα 68 στρέμματα που καλλιεργούνται αποτελούνται από 8 αγροτεμάχια. Θα

πρέπει επομένως η εκμετάλλευση, ή να μειώσει γενικά τα στρέμματα, ή να νοικιάζει γειτονικά μεταξύ τους χωράφια, ή να φροντίζει με διάφορες αλλαγές χωραφιών να συγκεντρώνει τις καλλιέργειες σε όσο το δυνατόν λιγότερα αγροτεμάχια.

.Τέλος αφού ο υιός της εκμετάλλευσης ασχολείται αποκλειστικά με την γεωργία θα πρέπει να ενταχθεί σε ειδικά προγράμματα κατάρτισης αγροτών να εκμεταλλευτεί τα ειδικά προνόμια που τους παρέχονται και να παρακολουθήσει τα ειδικά σεμινάρια.

Έτσι με τις γνώσεις που θα αποκτήσει θα μπορέσει αντικαταστήσει τις παρούσες καλλιέργειες με κάποιες αποδοτικότερες και κερδοφόρες.

Ακολουθώντας τα παραπάνω και τηρώντας λογιστικούς λογαριασμούς, ούτως ώστε να μελετά προσεκτικά τις μεταβολές που γίνονται στην εκμετάλλευση του, σίγουρα θα οδηγηθεί στην αύξηση κεφαλαίου του.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- **Δήμος Κρύας βρύσης Πέλλας** : «Το προφίλ του Δήμου», 2000(Αδημοσίευτη εργασία)
- **Διεύθυνση Γεωργίας Ν. Πέλλας** : « Δελτίο εκτίμησης παραγωγής, Φυτική παραγωγή», 2008
- **Διεύθυνση Γεωργίας Ν. Πέλλας** : « Δελτίο εκτίμησης παραγωγής, Ζωική παραγωγή», 2008
- **Εγκυκλοπαίδεια** : « Για σας παιδιά », Εκδόσεις Άυλος, Αθήνα
- **Ε.Σ.Υ.Ε.** : « Πραγματικός πληθυσμός κατά αστικότητα » (Απογραφή 2001)
- **Κουτογλίδης Χ.** (2002) : « Σημειώσεις Γεωργικής Λογιστικής Ι ». Αδημοσίευτες δακτυλογραφημένες σημειώσεις για τους σπουδαστές του Α.Τ.Ε.Ι., τμήμα Δ.Γ.Ε., Θεσσαλονίκη
- **Κουτογλίδης Χ.** (2002) : « Σημειώσεις Γεωργικής Λογιστικής ΙΙ ». Αδημοσίευτες δακτυλογραφημένες σημειώσεις για τους σπουδαστές του Α.Τ.Ε.Ι., τμήμα Δ.Γ.Ε., Θεσσαλονίκη
- **Κιτσομπανίδης Γ.** (1993) Γεωργική λογιστική και οικονομική ανάλυση – αρχές και εφαρμογές γεωργικής εκτιμητικής. (εκδόσεις ΖΗΤΗ, Θεσσαλονίκη)